

Amsterdam University of Applied Sciences

Motivatie voor school, ook door sport

onderzoek op sport-actieve scholen

Bax, Hilde; van Dijk, Douwe

Publication date

2016

Document Version

Final published version

License

CC BY

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Bax, H., & van Dijk, D. (2016). *Motivatie voor school, ook door sport: onderzoek op sport-actieve scholen*. Hogeschool van Amsterdam.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

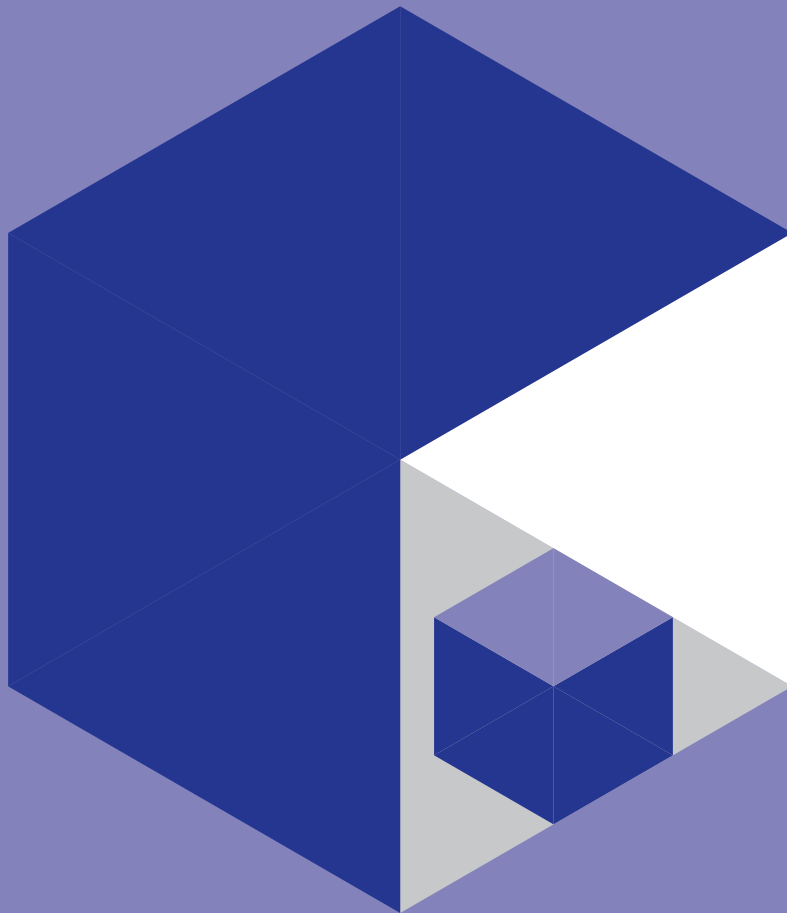
Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please contact the library: <https://www.amsterdamuas.com/library/contact/questions>, or send a letter to: University Library (Library of the University of Amsterdam and Amsterdam University of Applied Sciences), Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

MOTIVATIE VOOR SCHOOL, OOK DOOR SPORT

ONDERZOEK OP SPORT-ACTIEVE SCHOLEN

Hilde Bax en Douwe van Dijk

Hogeschool van Amsterdam
University of Applied Sciences

Dr. Hilde Bax

h.h.t.bax@hva.nl

Drs. Douwe van Dijk

d.van.dijk@hva.nl

Dylan Degeling

Vormgeving

Gepubliceerd

2016

Gereviewd

Jan Botman en Hans Dijkhoff

Trefwoorden

Sport en bewegen; motivatie; voortgezet onderwijs; sportprofiel; lichamelijke opvoeding

Citatie voor de gepubliceerde versie (APA)

Bax, H. & Dijk, D. van (2016). *Motivatie voor school, ook door sport; onderzoek op sport-actieve scholen*. Hogeschool van Amsterdam: Amsterdam.

Hogeschool van Amsterdam

Academie voor Lichamelijke Opvoeding (ALO)

Dr. Meurerlaan 8

1067 SM, Amsterdam

www.hva.nl

© 2016. Hogeschool van Amsterdam.

Dit werk valt onder een Creative Commons Naamsvermelding 4.0

Internationaal-licentie.

hdl.handle.net/20.500.11884/21553f6c-84ca-4467-8115-e04ec71b9b10

SAMENVATTING / ABSTRACT

NEDERLANDS

In het schooljaar 2015-2016 is onderzoek gedaan naar de motivatie voor school van leerlingen uit het voortgezet onderwijs op een vijftal scholen met een sportprofiel in Amsterdam en omgeving. Het is uitgevoerd met medewerking van studenten uit het vierde jaar van de Academie voor Lichamelijke Opvoeding (ALO) bij scholen die een convenant¹ hebben met de ALO Amsterdam. Zowel leerlingen uit de onderbouw als uit de bovenbouw zijn in het onderzoek betrokken.

Voor het verzamelen van data over de motivatie voor school is de Nederlandse versie van de Behavioural Regulation in Exercise Questionnaire (BREQ-2) vragenlijst gebruikt. Deze is gebaseerd op de zelfdeterminatie theorie van Ryan & Deci (2000). De vragen zijn per type motivatie gegroepeerd. De betrouwbaarheid is gecontroleerd met de Cronbach's alpha en is telkens 0,7 of meer. Voor het berekenen van de motivatie als geheel is de Relative Autonomy Index (RAI) formule gebruikt.

Aan het onderzoek hebben 2525 leerlingen, met en zonder sportprofiel, deelgenomen. Opvallend is dat de leerlingen van deze scholen laag scoren op amotivatie en externe regulatie en dat ze hoog scoren op geïdentificeerde regulatie en intrinsieke motivatie. Dat geldt zowel voor de leerlingen met een sportprofiel als de leerlingen met een andere profilering zoals kunst of tweetalig onderwijs. Er zijn nauwelijks verschillen gevonden tussen de jongens en de meisjes.

In de bovenbouw zijn leerlingen die gekozen hebben voor het keuze-examenvak bewegen, sport en maatschappij (BSM) beter gemotiveerd voor school ($M = 25,8$; $Sd = 30,1$) dan de leerlingen die dat vak niet hebben in hun eindexamenpakket ($M = 13,2$; $Sd = 31,9$), ($p = 0,04$).

De vijf scholen die betrokken waren in het onderzoek hebben allemaal een sportprofiel en bieden daarnaast vaak ook nog twee of drie andere keuzes. Een visie op onderwijs waarbij leerlingen kunnen kiezen voor een profilering lijkt een positieve invloed te hebben op de motivatie van leerlingen voor school.

Scholen met sport doen het goed! Profileren, zeker doen!

1 Op de convenant scholen kunnen leerlingen in de bovenbouw van havo en vwo het keuze-examenvak bewegen, sport en maatschappij (BSM) kiezen. De scholen profileren zich met een sportprofiel. Ook leerlingen in het vmbo en leerlingen uit de onderbouw kunnen kiezen voor meer sport en bewegen op school. De leerlingen die doorstromen naar de ALO Amsterdam worden tijdens hun studie gevolgd en de studieresultaten worden met de BSM-convenantscholen besproken.

ENGLISH

In the school year 2015-2016, research was done investigating the motives of students from five secondary sports oriented schools in and around Amsterdam. The research was conducted with the participation of students from the fourth year of the Academy of Physical Education (ALO) at schools that have a covenant with the ALO Amsterdam. Students from both the lower and the upper secondary education level were involved in the research. To collect data about the motivation for school, the Dutch version of the Behavioural Regulation in Exercise Questionnaire (BREQ-2) was used. This questionnaire is based on the Self Determination Theory of Ryan & Deci (2000). The questions are grouped by type of motivation. Reliability was with the Cronbach's alpha checked and was by each type 0.7 or more. The Relative Autonomy Index (RAI) formula was used to calculate the motivation score as a whole.

In total 2525 students have participated in the research. Striking is that the students of these schools score low on a-motivation and external regulation and that they score high on identified regulation and intrinsic motivation. This applies to students with a sports orientation and also the students with another school orientation such as art or science. There are hardly any differences found between boys and girls.

In the upper level of secondary education, students who have chosen a physical education, sports and management exam, are more motivated for school ($M = 25,8$; $Sd = 30,1$) than students who do not have that school subject in their graduation package ($M = 13,2$; $Sd = 31,9$), ($p = 0,04$).

The five schools who were involved in this research all have a sports track as well as two or three other choices. A vision of education in which students can choose a specific track seems to have a positive impact on students' school motivation.

Schools offering sports are doing well! Let's encourage this!

INHOUDSOPGAVE

1. Scholen met een sportprofiel	2
2. Methode van onderzoek	4
3. Resultaten	5
4. Discussie, conclusie en aanbevelingen	11
Referentielijst	13
Bijlage	15

1. SCHOLEN MET EEN SPORTPROFIEL

Er komen de laatste vijftien jaar steeds meer scholen voor voortgezet onderwijs met een sportprofiel. Op deze scholen is het meestal mogelijk dat leerlingen van het vmbo in de bovenbouw kunnen kiezen voor het keuze examenvak lichamelijke opvoeding 2 (LO2) en leerlingen van de havo en het vwo voor bewegen, sport en maatschappij (BSM). Verder konden leerlingen op brede vmbo scholen ook vaak voor de intersectorale richting sport dienstverlening en veiligheid (SDV) kiezen (Bax, 2010). Met de vernieuwing van de beroepsgerichte profielen kan sport en bewegen een plaats krijgen in een profielvak of gekozen worden als keuzevak (Haverkamp & Van Mossel, 2016).

Veelal kunnen leerlingen al vanaf de brugklas kiezen voor een sportklas. Een sportklas kenmerkt zich door extra lessen lichamelijke opvoeding en meer sportactiviteiten buiten de gewone lestijd. De verwachting bestaat dat kinderen die kiezen voor het sportprofiel meer gemotiveerd zijn voor hun schoolwerk.

Traditioneel wordt er onderscheid gemaakt tussen intrinsieke en extrinsieke motivatie. Extrinsieke motivatie is het verlangen om deel te nemen aan een activiteit vanwege externe redenen. Het gedrag wordt veroorzaakt door bijvoorbeeld goedkeuring of een cijfer. Bij intrinsieke motivatie gaat het om het eigen verlangen om deel te nemen aan een activiteit (Zimbardo, Weber en Johnson, 2007).

Motivatie kenmerkt zich volgens Ryan & Deci (2000) door: energie, richting, volharding en equifinaliteit (het op verschillende manieren kunnen bereiken van een gesteld doel). Deze aspecten komen verschillend tot uiting bij de typen motivaties die zij in de zelfdeterminatie theorie (ZDT) beschrijven. Ryan & Deci (2000) onderscheiden amotivatie, gecontroleerde motivatie en autonome motivatie. Bij amotivatie ontbreekt elke vorm van motivatie. Binnen de gecontroleerde motivatie, waarbij externe redenen belangrijk zijn, worden externe en geïntrojecteerde regulatie onderscheiden. Bij de autonome motivatie, waarbij het gaat om de eigen keuze, gaat het om geïdentificeerde regulatie en intrinsieke motivatie (Deci & Ryan, 2000; Markland & Tobin, 2004). Volgens de ZDT is het belangrijk dat (leer)omgevingen kenmerken hebben die de autonome motivatie niet verstoren. Er wordt vanuit gegaan dat jeugdigen van nature gemotiveerd zijn. Om deze motivatie te behouden onderscheiden Ryan en Deci drie aspecten, te weten: 'de behoefte aan competentie', 'de behoefte aan autonomie' en 'de behoefte aan sociale verbondenheid'. Het is nodig de leeromgeving zodanig in te richten dat deze behoeften door jeugdigen gerealiseerd kunnen worden. Nu wordt de vraag of meer sport en bewegen, het volgen van een sportprofiel op school, hieraan kan bijdragen.

De Academie voor Lichamelijke Opvoeding (ALO) Amsterdam heeft met elf scholen voor voortgezet onderwijs die een sportprofiel aanbieden een convenant afgesloten. Deze scholen hebben vaak sportklassen, sportspecialisaties, sportoriëntatie en keuzelessen, motorische remedial teaching, sportkampen, regelingen voor talentvolle sporters en bieden de keuze-examenvakken LO2 en BSM aan. Alle convenantscholen kenmerken zich door een breed aanbod en kwalitatief goede en gevarieerde programma's binnen en buiten het curriculum. Met deze scholen heeft de ALO nauw contact en op deze scholen wordt onderzoek uitgevoerd naar de effecten van het sportprofiel op de motivatie van leerlingen voor hun schoolwerk.

In het schooljaar 2015-2016 is met medewerking van studenten uit het vierde jaar van de ALO² onderzocht of leerlingen die vanuit school veel sporten en bewegen ten opzichte van leerlingen die slechts deelnemen aan de reguliere lessen lichamelijke opvoeding verschillend gemotiveerd zijn voor school. Voor alle scholen bestond een gezamenlijke onderzoeksvraag gericht op deelname aan de sportklas en daarnaast waren er school-specifieke deelvragen.

De hoofdvraag was of sportklasleerlingen van de klassen 1, 2 en 3 gemotiveerder voor school zijn dan de overige leerlingen?

Voor de deelvragen werden er verschillende doelgroepen met elkaar vergeleken zoals, leerjaren, schooltype en geslacht. Ook verschillende schooltypen konden met elkaar worden vergeleken (vmbo-basis t/m vwo).

2 Met dank aan de studenten Rick van Baar, Eveline Dros, Melissa Kragting, Lisa Kuiper, Mark Meyer en Ines Peric, die meewerkten aan het onderzoek.

2. METHODE VAN ONDERZOEK

Het onderzoek is uitgevoerd op het Amstelveen College, het Caland Lyceum, Copernicus Scholengemeenschap, Pascal College en het Vellesan College, vijf van de convenantscholen. Er hebben in totaal 2525 leerlingen deelgenomen, waarvan 1216 jongens en 1309 meisjes.

Voor het verzamelen van data over motivatie voor school is gebruik gemaakt van een vragenlijst. Deze is gebaseerd op de zelfdeterminatie theorie van Deci en Ryan (2000). De oorspronkelijke Behavioural Regulation in Exercise Questionnaire (BREQ-2) is een vragenlijst om de motivatie voor fysieke training te meten. Deze bestond uit 19 vragen, die onder te verdelen zijn in vijf schalen: amotivatie, externe regulatie, geïntrojecteerde regulatie, geïdentificeerde regulatie en intrinsieke motivatie (Markland & Tobin, 2004). Onderzoek naar de validiteit en betrouwbaarheid van de BREQ-2 vragenlijst werd onder andere verricht door Moreno, Cervelló, & Martinez (2007). Ondertussen is de vragenlijst gemodificeerd voor de les gymnastiek in Vlaanderen door Seminck (2011) en opnieuw gevalideerd door Aelterman, Berghe, Haerens, Meyer, Keer, & Vansteenkiste (2013).

De Nederlandse versie van de BREQ-2 vragenlijst bestaat uit 25 vragen met een vijf-punts Likertschaal. Daarbij staat één voor 'helemaal niet waar' en vijf betekent 'helemaal waar'. De vragenlijst kan gebruikt worden om de motivatie voor het vak lichamelijke opvoeding, maar ook om de motivatie voor school of een ander vak, te meten (Bax, Post, & Wientjes, 2014). De vragen zijn per type motivatie gegroepeerd. De betrouwbaarheid daarvan is al diverse keren gecontroleerd met de Cronbach's alpha en bleek telkens 0,7 of meer. Voor het berekenen van de motivatie als geheel is de Relative Autonomy Index (RAI) formule gebruikt (zie bijlage).

De vragenlijsten werden digitaal, meestal via een smartphone in een leslokaal, afgenomen via het programma Questback bij de deelnemende BSM-convenantscholen. De data voor de hoofdvraag: 'zijn sportklasleerlingen van de klassen 1, 2 en 3 gemotiveerder voor school dan de overige leerlingen?' zijn voor de vijf BSM-convenantscholen samengevoegd in het programma Questback. Via verschillende paden was het mogelijk om voor scholen individuele aanpassingen te maken en konden diverse deelvragen beantwoord worden. De analyses zijn uitgevoerd met SPSS 21. Als eerste zijn de data descriptief bekeken op frequenties en normaalverdelingen. Vervolgens is de betrouwbaarheid van de verschillende typen motivatie gecontroleerd met de Cronbach's alpha. Gezien de grootte van de groep en redelijke normaalverdelingen werd gekozen om voor de verklaringen gebruik te maken van parametrische toetsen. Voor alle analyses gold dat er een significantieniveau van $p < 0.05$ werd aangehouden.

3. RESULTATEN

Vanuit de vijf BSM-convenantscholen hebben in totaal 2525 leerlingen, waarvan 1216 jongens en 1309 meisjes, deel genomen, 691 leerlingen met een sportprofiel en 1834 leerlingen zonder een sportprofiel. In de onderstaande tabel zijn deze gegevens weergegeven.

Tabel 1: overzicht kenmerken onderzoeksgroep

Onderzoeks groep		Sport	Regulier	Klas 1	Klas 2	Klas 3	Hoger
Totaal aantal (=N)	2525	691 (27,4)	1834 (72,6)	891 (35,3)	635 (25,1)	713 (28,2)	286 (11,3)
Jongen	1216	445 (36,6)	77,1 (63,4)	431 (35,4)	289 (23,8)	342 (28,1)	154 (12,7)
Meisje	1309	246 (18,8)	1063 (81,2)	460 (35,1)	346 (26,4)	371 (28,3)	132 (10,1)

*= significant verschil($p < 0,05$)

Voor de afname van dit onderzoek is er gebruik gemaakt van de Nederlandse BREQ-2 vragenlijst. Om de betrouwbaarheid van de vragen voor de verschillende soorten motivatie te meten is de Cronbach's alpha berekend. Bij alle vijf de motivatieschalen is er een score uitgekomen van 0,7 of hoger. Deze uitslag geeft aan dat de vragenlijst betrouwbaar is. Zie de resultaten in de tabel.

Tabel 2: Uitkomsten Cronbach's alpha bij de verschillende soorten motivatie

Type motivatie	Cronbach's alpha
Amotivatie	0,80
Externe regulatie	0,76
Geïntrojecteerde regulatie	0,72
Geïdentificeerde regulatie	0,70
Intrinsieke motivatie	0,86

De vragen die de waarden voor de verschillende soorten motivatie (amotivatie, externe regulatie, geïntrojecteerde regulatie, geïdentificeerde regulatie en intrinsieke motivatie) bepalen kunnen variëren van 1 tot 5. Hierbij is 1 een lage score en 5 een hoge score. Daarnaast is er ook een totale motivatie bepaald aan de hand van een rekenformule, de RAI score. Hierbij duidt een grote negatieve score op de aanwezigheid van amotivatie en externe regulatie en een hoge positieve score op een hoge mate van geïdentificeerde en intrinsieke motivatie.

Voor de vragen over 'amotivatie' is de gemiddelde score van de leerlingen met een sportprofiel ($M = 7,7$; $Sd = 3,2$) niet significant lager dan de score van de reguliere leerlingen ($M = 7,9$; $Sd = 3,4$), ($p = 0,42$). Voor 'externe regulatie' is de gemiddelde score van de leerlingen met sportprofiel ($M = 10,2$; $Sd = 3,9$) niet significant hoger dan de score van reguliere leerlingen ($M = 10,1$; $Sd = 4,0$), ($p = 0,53$). Voor 'geïntrojecteerde regulatie' is de gemiddelde score van de sportprofiel leerlingen ($M = 11,7$; $Sd = 4,2$) significant hoger dan de score van reguliere leerlingen ($M = 11,3$; $Sd = 4,2$), ($p = 0,05$). Voor

'geïdentificeerde regulatie' is de gemiddelde score van leerlingen met sportprofiel (M = 16,6; Sd = 3,5) significant hoger dan de score van reguliere leerlingen (M = 16,1; Sd = 3,8), (p=0,01). Voor 'intrinsieke motivatie' van sportprofiel leerlingen (M = 13,4; Sd = 3,7) is niet significant hoger dan de score van reguliere leerlingen (M = 13,3; Sd = 3,6), (p= 0,46).

Nadat de 'Motivatie Totaal' van de BREQ-2 met de RAI is berekend, bleek de gemiddelde score van de leerlingen met een sportprofiel (M = 18,1; Sd = 27,0) niet significant hoger dan de score van de andere leerlingen (M = 16,9; Sd = 28,4), (p = 0,33).

Tabel 3: Score typen motivatie van leerlingen met en zonder sportprofiel

	Sportprofiel (691, 27,4%)		Geen sportprofiel (1834, 72,6%)		
	M	SD	M	SD	P-waarde
Amotivatie	7,7	3,2	7,9	3,4	0,42
Externe regulatie	10,2	3,9	10,1	4,0	0,53
Geïntrojecteerde regulatie	11,7	4,2	11,3	4,2	0,05*
Geïdentificeerde regulatie	16,6	3,5	16,1	3,8	0,01*
Intrinsieke motivatie	13,4	3,7	13,3	3,6	0,46
Motivatie totaal	18,1	27,0	16,9	28,4	0,33

* = significantie p < 0,05

Vervolgens is er gekeken naar de motivatie van leerlingen met en zonder sportprofiel per leerjaar. In de tabellen 4 tot en met 7 zijn deze resultaten weergegeven.

Bij de klassen 1 tot met 3 zijn er maar enkele significante verschillen tussen de leerlingen met en zonder sportprofiel. Bij de brugklasleerlingen is er een verschil als het gaat om de intrinsieke motivatie. De gemiddelde score van de sportprofiel leerlingen (M = 13,2; Sd = 3,7) is significant lager dan de score van reguliere leerlingen (M = 13,8; Sd = 3,5), (p=0,03). Bij de leerlingen uit de tweede klas zijn er geen verschillen gevonden tussen de motivatie van de leerlingen met en zonder sportprofiel. Bij de leerlingen uit de derde klas scoren de sportprofielleerlingen op de geïdentificeerde regulatie (M= 16,1; Sd=3,4) significant hoger dan de reguliere leerlingen (M = 15,4; Sd = 3,7), (p=0,03).

Op het Amstelveen College zijn ook de leerlingen uit klas 4 en hoger bevroegd. Op deze school zijn diverse verschillen gevonden tussen de leerlingen met en zonder het keuze-examenvak bewegen sport en maatschappij (BSM).

De gemiddelde score voor de amotivatie is van de leerlingen met een sportprofiel (M = 7,2; Sd = 3,1) significant lager dan de score van de andere leerlingen (M = 8,7; Sd = 3,8), (p=0,03). Voor externe regulatie en de geïntrojecteerde regulatie zijn er geen verschillen tussen de twee groepen gevonden. Voor de geïdentificeerde regulatie is de gemiddelde score van leerlingen met sportprofiel (M = 17,4; Sd = 3,5) significant hoger dan de score van reguliere leerlingen (M = 14,8; Sd = 4,2), (p=0,00). De intrinsieke motivatie van sportprofiel leerlingen (M = 15,3; Sd = 3,7) is significant hoger dan de score

van reguliere leerlingen (M = 13,7; Sd = 3,8), (p = 0,04). Er is ook een verschil gevonden bij de motivatie totaal. De leerlingen van het Amstelveen College met BSM als keuze-examenvak (M = 25,8; Sd = 30,1) scoren significant hoger dan de leerlingen zonder dit vak (M = 13,2; Sd = 31,9), (p = 0,04).

Tabel 4: Score typen motivatie van leerlingen klas 1 met en zonder sportprofiel

Klas 1	Sportprofiel (235, 26,4%)		Geen sportprofiel (656, 73,6%)		P-waarde
	M	SD	M	SD	
Amotivatie	7,2	3,2	7,2	3,3	0,89
Externe regulatie	10,0	4,0	9,7	3,8	0,21
Geïntrojecteerde regulatie	11,9	4,0	11,6	4,2	0,33
Geïdentificeerde regulatie	16,9	3,8	16,7	3,7	0,53
Intrinsieke motivatie	13,2	3,7	13,8	3,5	0,03*
Motivatie totaal	19,7	27,0	16,9	26,6	0,20

* = significantie p < 0,05

Tabel 5: Score typen motivatie van leerlingen klas 2 met en zonder sportprofiel

Klas 2	Sportprofiel (205, 32,3%)		Geen sportprofiel (430, 67,7%)		P-waarde
	M	SD	M	SD	
Amotivatie	7,8	3,2	7,3	3,1	0,11
Externe regulatie	9,8	3,7	9,7	3,7	0,62
Geïntrojecteerde regulatie	11,5	4,2	11,4	4,2	0,82
Geïdentificeerde regulatie	16,6	3,2	16,7	3,6	0,73
Intrinsieke motivatie	13,4	3,7	13,4	3,6	0,88
Motivatie totaal	19,0	26,3	20,7	26,8	0,44

* = significantie p < 0,05

Tabel 6: Score typen motivatie van leerlingen klas 3 met en zonder sportprofiel

Klas 3	Sportprofiel (180, 25,2%)		Geen sportprofiel (533, 74,8%)		P-waarde
	M	SD	M	SD	
Amotivatie	8,6	3,1	8,7	3,5	0,54
Externe regulatie	10,6	3,9	10,8	4,2	0,53
Geïntrojecteerde regulatie	11,8	4,2	11,4	4,2	0,21
Geïdentificeerde regulatie	16,1	3,4	15,4	3,7	0,03*
Intrinsieke motivatie	12,8	3,5	12,3	3,5	0,10
Motivatie totaal	11,8	25,3	8,5	28,1	0,15

* = significantie $p < 0,05$

Tabel 7: Score typen motivatie van leerlingen klas 4 en hoger met en zonder sportprofiel Amstelveen College (deelvraag)

Amstelveen College Klas 4 en hoger	Sportprofiel (71, 24,8%)		Geen sportprofiel (215, 75,2%)		P-waarde
	M	SD	M	SD	
Amotivatie	7,2	3,1	8,7	3,8	0,03*
Externe regulatie	10,7	4,1	10,3	4,5	0,51
Geïntrojecteerde regulatie	11,7	4,6	10,6	4,4	0,08
Geïdentificeerde regulatie	17,4	3,5	14,8	4,2	0,00*
Intrinsieke motivatie	15,3	3,7	13,7	3,8	0,03*
Motivatie totaal	25,8	30,1	13,2	31,9	0,04*

* = significantie $p < 0,05$

Verder zijn de jongens en de meisjes met en zonder sportprofiel met elkaar vergeleken. Zie voor alle resultaten de tabellen 8 en 9.

In het totaal zijn er 445 (36,6) jongens met een sportprofiel en 771 (63,4) jongens zonder sportprofiel. Bij de jongens is er alleen een verschil gevonden bij de geïdentificeerde regulatie. De jongens met sportprofiel scoren voor de geïdentificeerde regulatie ($M = 16,7$; $Sd = 3,8$) significant hoger dan de jongens zonder sportprofiel ($M = 16,1$; $Sd = 3,9$), ($p=0,01$).

Het percentage meisjes dat kiest voor een sportprofiel is minder dan het percentage van de jongens. Er waren 1063 (81,2) meisjes zonder sportprofiel en 246 (18,8) meisjes met een sportprofiel. Wat betreft de motivatie zijn er geen significante verschillen tussen de beide groepen meisjes gevonden.

Tabel 8: Score typen motivatie van jongens met en zonder sportprofiel

Jongens	Sportprofiel (445, 36,6)		Geen sportprofiel (771, 63,4)		P-waarde
	M	SD	M	SD	
Amotivatie	7,8	3,2	7,8	3,5	0,84
Externe regulatie	10,2	3,9	10,2	4,2	0,96
Geïntrojecteerde regulatie	11,7	4,3	11,3	4,5	0,12
Geïdentificeerde regulatie	16,7	3,6	16,1	3,9	0,01*
Intrinsieke motivatie	13,5	3,8	13,6	3,9	0,50
Motivatie totaal	18,2	26,6	17,8	29,3	0,82

* = significantie $p < 0,05$

Tabel 9: Score typen motivatie van meisjes met en zonder sportprofiel

	Sportprofiel (246, 18,8%)		Geen sportprofiel (1063, 81,2%)		P-waarde
	M	SD	M	SD	
Amotivatie	7,7	3,3	7,9	3,4	0,33
Externe regulatie	10,1	4,0	10,0	3,9	0,56
Geïntrojecteerde regulatie	11,7	3,9	11,4	4,1	0,27
Geïdentificeerde regulatie	16,5	3,4	16,1	3,8	0,08
Intrinsieke motivatie	13,2	3,5	13,0	3,4	0,34
Motivatie totaal	17,8	27,6	16,2	27,7	0,40

* = significantie $p < 0,05$

Ook is er nog gekeken of er verschil in motivatie voor school bestaat tussen meisjes en jongens. De groepen met en zonder sportprofiel zijn afzonderlijk bestudeerd. De resultaten staan in de tabellen 10 en 11.

Tussen de jongens en meisjes met en zonder sportprofiel is alleen een verschil gevonden bij de intrinsieke motivatie voor school bij de groep zonder sportprofiel. De jongens scoren op de intrinsieke motivatie ($M = 13,6$; $Sd = 3,9$) significant hoger dan de meisjes zonder sportprofiel ($M = 13,0$; $Sd = 3,4$), ($p=0,00$). Voor de jongens en meisjes met een sportprofiel zijn er geen onderlinge verschillen gevonden.

Tabel 10: Score typen motivatie van jongens en meisjes zonder sportprofiel

	Jongens zonder sp (771, 42,0%)		Meisjes zonder sp (1063, 58,0%)		
	M	SD	M	SD	P-waarde
Amotivatie	7,8	3,5	7,9	3,4	0,75
Externe regulatie	10,2	4,2	10,0	3,9	0,13
Geïntrojecteerde regulatie	11,3	4,5	11,4	4,1	0,90
Geïdentificeerde regulatie	16,1	3,9	16,1	3,8	0,60
Intrinsieke motivatie	13,6	3,9	13,0	3,4	0,00*
Motivatie totaal	17,8	29,3	16,2	27,7	0,21

* = significantie $p < 0,05$

Tabel 11: Score typen motivatie van jongens en meisjes met een sportprofiel

	Jongens met sp (445, 64,4%)		Meisjes met sp (246, 35,6%)		
	M	SD	M	SD	P-waarde
Amotivatie	7,8	3,2	7,7	3,3	0,60
Externe regulatie	10,2	3,9	10,1	4,0	0,71
Geïntrojecteerde regulatie	11,7	4,3	11,7	3,9	0,85
Geïdentificeerde regulatie	16,7	3,6	16,5	3,4	0,49
Intrinsieke motivatie	13,5	3,8	13,2	3,5	0,41
Motivatie totaal	18,2	26,6	17,8	27,6	0,85

* = significantie $p < 0,05$

4. DISCUSSIE, CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

Op vijf van de BSM-convenantscholen van de ALO Amsterdam is de motivatie voor school van leerlingen met en zonder sportprofiel met elkaar vergeleken. Voorafgaande aan het onderzoek werd verwacht dat de leerlingen die gekozen hadden voor een sportprofiel gemotiveerder waren voor school dan de andere leerlingen. De leerlingen hebben hiervoor namelijk zelf gekozen en zijn vermoedelijk meer autonoom gemotiveerd (Symons, Cinelli, James & Groff, 1997; Valois, Zullig, Scott, Huebner & Drane, 2004).

Echter de resultaten van de leerlingen uit de klassen 1 tot en met 3 laten nauwelijks significante verschillen zien wat betreft de motivatie voor school. Ook tussen jongens respectievelijk meisjes met en zonder sportprofiel en tussen jongens en meisjes onderling werden slechts sporadisch verschillen aangetroffen.

Wel was het bijzonder om te constateren dat de leerlingen van de vijf BSM-convenantscholen telkens hoog scoorden bij de twee typen autonome motivatie, te weten op de geïdentificeerde regulatie en de intrinsieke motivatie. Kennelijk heeft het grootste deel van de ondervraagde leerlingen een goede motivatie voor school. In het onderzoek werden leerlingen met en zonder sportprofiel met elkaar vergeleken. Op de meeste scholen konden de leerlingen ook kiezen voor andere profielen zoals expressie, tweetalig onderwijs, science, wereldklas en/of kunst. Het kunnen kiezen voor verschillende profielen heeft waarschijnlijk een positief effect op de autonome motivatie van de leerlingen voor school. Als leerlingen autonoom gemotiveerd zijn (geïdentificeerde regulatie en intrinsieke motivatie) gaan ze naar school toe omdat ze dat leuk vinden of er het belang van inzien (Deci & Ryan, 2000a). Ook zijn er andere factoren op en rond de school aanwezig die de intrinsieke motivatie voor school kunnen versterken (Matsushima & Ozaki, 2015; Schuit, De Vrieze, & Slegers, 2011). Denk daarbij bijvoorbeeld aan een sfeer op school die weinig angst en spanning oproept bij leerlingen waardoor een grotere intrinsieke motivatie voor schoolwerk mogelijk is (Khalaila, 2015).

Eén van de deelvragen, uitgevoerd op het Amstelveen College, had betrekking op de motivatie voor school van bovenbouw leerlingen die gekozen hadden voor BSM als keuze-examenvak en leerlingen die dat vak niet in hun pakket hadden. In tegenstelling tot de onderbouw leerlingen werden er bij de bovenbouw leerlingen wel verschillende gevonden wat betreft de motivatie voor school. Dat geldt voor de totale motivatie ($p=0,04$), maar ook voor de geïdentificeerde regulatie ($p=0,00$) en de intrinsieke motivatie ($p=0,03$). Bovendien scoren de leerlingen met BSM in hun pakket lager op de amotivatie ($p=0,03$). Deze uitkomst sluit goed aan bij onderzoeksresultaten waarin eigen keuzen stimulerend zijn voor de autonome motivatie (Symons, Cinelli, James & Groff, 1997; Valois, Zullig, Scott, Huebner, & Drane, 2004).

Het zou goed kunnen dat kinderen die in de brugklas kiezen voor een sportprofiel dat doen omdat ze sport en bewegen gewoon leuk vinden en dat de bovenbouw leerlingen hun keuze ook baseren op een mogelijk toekomstperspectief en een vervolgopleiding in het hoger beroepsonderwijs (hbo) of wetenschappelijk onderwijs (wo) (Biesta, 2015). Een andere reden zou kunnen zijn dat de groepsbinding in een BSM klas sterker is dan bij andere klassen in de bovenbouw en onderbouw. Het leidende principe van BSM in havo en vwo, maar dat geldt ook voor Lichamelijke Opvoeding 2

(LO2) in het vmbo, is namelijk 'het kunnen kiezen, arrangeren en begeleiden van bewegingssituaties voor zichzelf maar vooral voor anderen' (SLO, 2000; Bax, 2010). Voor de autonome motivatie is het nodig dat er aandacht is voor de psychologische aspecten van autonomie, competentie en sociale verbondenheid (Ryan & Deci, 2000). Volgens van Haerens, Aelterman, Vansteenkiste, Soenens en van Petegem (2015) is de motivatie in "gunstige" zin te bewegen wanneer de leerling het idee heeft dat deze drie psychologische basisbehoeften worden vervuld. Wellicht worden de leerlingen die BSM hebben gekozen meer aangesproken door hun leraar op deze drie psychologische aspecten, dan leerlingen die BSM niet in hun pakket hebben.

In een vervolgonderzoek is het interessant om meer in te zoomen op de gedragingen van de leraar bij klassen met en zonder sportprofiel. Worden alle klassen in gelijke mate aangesproken als het gaat om de psychologische basisbehoeften van autonomie, competentie en sociale verbondenheid? Of zijn er duidelijke verschillen? Nader onderzoek naar leerlingen van de verschillende schooltypen, van breed vmbo tot en met vwo en de leerlingen van de onderbouw en bovenbouw is echt de moeite waard.

REFERENTIELIJST

- Aelterman, N., Vansteenkiste, M., Van Keer, H., De Meyer, J., Van de Berghe, L., & Haerens, L. (2013). Development and evaluation of a training on need-supportive teaching in Physical Education: Qualitative and quantitative findings. *Teaching and Teacher Education, 29*, 64-75.
- Bax, H. (2010). *De samenleving over de kwaliteit van bewegen & sport op school. Een spiegel voor de vakwereld*. Zeist: Jan Luiting Fonds.
- Bax, H., Post, R., & Wientjens, I. (2014). *Nederlandse versie BREQ-2 voor het onderwijs. De invloed van verschillende beoordelingsvormen op de motivatie van de leerlingen binnen het regulier en speciaal voorgezet onderwijs*. Amsterdam: Academie voor Lichamelijke Opvoeding Hogeschool van Amsterdam, bachelor onderzoek.
- Biesta, G. (2015). *Het prachtige risico van onderwijs*. Culemborg: Phronese.
- Deci, E.L. & Ryan, R.M. (2000 a). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist, 55*, 68-78.
- Deci, E.L. & Ryan, R.M. (2000 b). The what and why of goal pursuits: human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry, 11*, 227-268.
- Haerens, L., Aelterman, N., Vansteenkiste, M., Soenens, B., & Van Petegem, S. (2015). Do perceived autonomy-supportive and controlling teaching relate to physical education between students' motivational experiences through unique pathways? Distinguishing between the bright and dark side of motivation, *Psychology of sport and exercise, 16*, 26-36
- Haverkamp, M. & Mossel, G. van (2016). Sportieve leerlingen in de bovenbouw van vmbo-bb/hb (1). *Lichamelijke Opvoeding (104)* 47-50.
- Khalaila, R. (2015). The relationship between academic self-concept, intrinsic motivation, test anxiety, and academic achievement among nursing students: Mediating and moderating effects. *Nurse Education Today, 35*(3), 432-438. doi:10.1016/j.nedt.2014.11.001
- Markland, D., & Tobin, V. (2004). A modification of the Behavioural Regulation in Exercise Questionnaire to include an assessment of amotivation. *Journal of Sport and Exercise Psychology, 26*, 191-196.
- Matsushima, R., & Ozaki, H. (2015). Relationships between identity and academic motivation. *Psychological Reports, 117*(1), 217-229. doi:10.2466/07.10.PRO.117c16z7
- Moreno, J. A., Cervelló, E. M., y Martínez, A. (2007). Measuring self-determination motivation in a physical fitness setting: validation of the Behavioral Regulation in Exercise Questionnaire-2 (BREQ-2) in a Spanish sample. *The Journal of Sport Medicine and Physical Fitness, 47*(3), 366-378.

- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.
- Schuit, H., de Vrieze, I., & Slegers, P. (2011). *Leerlingen motiveren: Een onderzoek naar de rol van leraren*. Ruud de Moor Centrum/Open Universiteit.
- Seminck, K. (2011). *De invloed van leerkrachtgedrag op de motivatie van leerlingen tijdens de les gymnastiek*. Universiteit Gent: masterthesis.
- SLO (2000). *Voorlichtingsbrochure voor het deelvak lichamelijke opvoeding 2 voor HAVO en VWO*. Enschede: SLO.
- Symons, C.W., Cinelli, B., James, T.C. & Groff, P. (1997). Bridging Student Health Risks and Academic Achievement through comprehensive School Health Programs. *Journal of School Health*, 67, 220-227.
- Valois, R.F., Zullig, K.J., Scott Huebner, E.S. & Drane, J.W. (2004). Physical activity behaviours and perceived life-satisfaction among public high school adolescents. *Journal of School Health*, 74, 59- 65.
- Zimbardo, P., Weber, A., & Johnson, R. (2007). Psychologie, De essentie, Emotie en Motivatie 6. In P. Zimbardo, A. Weber, & R. Johnson, *Psychologie, De essentie, Emotie en Motivatie 6* (pp. 181-187). Amsterdam: Pearson Education.

BIJLAGE

Naam van de school: vmbo/mavo/havo/vwo

Geboortedatum: Klas:

Deze vragenlijst vraagt naar jouw ervaringen tijdens de lessen van de afgelopen drie weken op school: Omcirkel in iedere regel het getal dat aansluit bij jouw mening of gevoel.

Ik werkte mee tijdens de lessen in de afgelopen drie weken...	Helemaal niet waar	Eerder niet waar	Soms waar, soms niet	Eerder waar	Helemaal waar
1. ...omdat anderen vonden dat ik dit moest doen	1	2	3	4	5
2. ...omdat ik me anders schuldig zou voelen	1	2	3	4	5
3. ...omdat ik de voordelen van de lessen inzag	1	2	3	4	5
4. ...omdat ik de lessen leuk vond	1	2	3	4	5
5. Ik zie eigenlijk niet in waarom de lessen verplicht zijn	1	2	3	4	5
6. ...omdat anderen me dan aardig vinden	1	2	3	4	5
7. ...omdat ik me zou schamen als ik het niet deed	1	2	3	4	5
8. ...omdat ik dit persoonlijk belangrijk vind	1	2	3	4	5
9. Ik zie niet in waarvoor ik me ingezet heb	1	2	3	4	5
10. ...omdat ik genoten heb van de lessen op school	1	2	3	4	5
11. ...omdat anderen dan pas tevreden zijn	1	2	3	4	5
12. Ik zag het nut van de lessen niet in	1	2	3	4	5
13. ...omdat ik me anders een mislukkeling voel	1	2	3	4	5
14. ...omdat ik de lessen persoonlijk zinvol vond	1	2	3	4	5
15. ...omdat ik de lessen prettig vond	1	2	3	4	5
16. ...omdat anderen mij tijdens de lessen onder druk zetten	1	2	3	4	5
17. ...omdat ik me anders onrustig voel	1	2	3	4	5
18. ...omdat ik er plezier en voldoening uithaalde	1	2	3	4	5
19. Ik vond de lessen eigenlijk tijdsverspilling	1	2	3	4	5
20. ...omdat dit de enige manier is waarop ik tevreden kan zijn	1	2	3	4	5
21. ...omdat ik mezelf moet bewijzen	1	2	3	4	5
22. ...omdat ik me het nut van de lessen volledig begrijp	1	2	3	4	5
23. ...omdat ik anders kritiek krijg	1	2	3	4	5
24. ...omdat anderen me anders minder waarderen	1	2	3	4	5
25. ...omdat ik dan pas trots kan zijn	1	2	3	4	5

BREQ-2 VRAGENLIJST

De Behavioural Regulation in Exercise Questionnaire (BREQ-2) is een vragenlijst om de motivatie voor fysieke training te meten. De originele BREQ-2 bestaat uit 19 vragen die onder te verdelen zijn in vijf schalen: amotivatie, externe regulatie, geïntrojecteerde regulatie, geïdentificeerde regulatie en intrinsieke motivatie (Markland & Tobin, 2004). Onderzoek naar de validiteit en betrouwbaarheid van de BREQ-2 vragenlijst werd onder andere verricht door Moreno, Cervelló, & Martinez (2007).

De vragenlijst is gemodificeerd voor de les gymnastiek in Vlaanderen door Seminck (2011) en is in gevalideerd door Aelterman, Berghe, Haerens, Meyer, Keer, & Vansteenkiste (2013).

De Nederlandse versie van de BREQ-2 vragenlijst bestaat uit 25 vragen met een vijf-punts Likertschaal. Daarbij staat één voor 'helemaal niet waar' en vijf betekent 'helemaal waar'. De vragenlijst kan gebruikt worden om de motivatie voor het vak lichamelijke opvoeding, maar ook om de motivatie voor school of een ander vak, te meten (Bax, Post, & Wientjes, 2014). Voor alle vijf de schalen is de Crombach's alpha tussen 0,7 en 0,9 en dat betekent een goede betrouwbaarheid per schaal.

Bax, H., Post, R., & Wientjes, I. (2014). Nederlandse BREQ-2 vragenlijst voor het onderwijs. *De invloed van verschillende beoordelingsvormen op de motivatie van de leerlingen binnen het regulier en speciaal voorgezet onderwijs*. Amsterdam: Academie voor Lichamelijke Opvoeding Hogeschool van Amsterdam, bachelor onderzoek.

De verschillende soorten motivatie behorend bij de items uit de vragenlijst

Amotivation		5	9	12	19	
External regulation	1	6	11	16	23	24
Introjected regulation	2	7	13	17	21	25
Identified regulation	3	8	14	20	22	
Intrinsic motivation	4	10	15	18		

Nederlandse versie BREQ-2 vragenlijst met RAI formule

	Vragen	Wegingsfactor
Amotivatie	5, 9, 12, 19	-3
Externe regulatie	1, 6, 11, 16, 23, 24	-2
Geïntrojecteerde regulatie	2, 7, 13, 17, 21, 25	-1
Geïdentificeerde regulatie	3, 8, 14, 20, 22	+2
Intrinsieke motivatie	4, 10, 15, 18	+3

$+[\text{Externe regulatie} \cdot -2] + [\text{Geïntrojecteerde regulatie} \cdot -1] + [\text{Geïdentificeerde regulatie} \cdot 2] + [\text{Intrinsieke motivatie} \cdot 3]$

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door het **PublishingLab**.